

Traktat wersalski – powrót Polski na mapę Europy

100 lat temu, 18 stycznia 1919 roku rozpoczęła się konferencja pokojowa w paryskim Wersalu, kończąca I wojnę światową. Układ na niej zawarty ustalił nowy porządek terytorialny w Europie.

Polska znowu niepodległa

Na paryskiej konferencji pokojowej Polska była reprezentowana przez Ignacego Paderewskiego i Romana Dmowskiego. Światowa sława pianistyczna pierwszego i dyplomatyczne umiejętności drugiego miały pomóc w osiągnięciu ważnych dla Polski celów. Wersalski traktat pokojowy sankcjonował odrodzenie Polski, kreśląc zarys jej zachodnich, północnych i południowych granic.

Ignacy Jan Paderewski i Roman Dmowski

– O tym co będzie po wojnie, po odbudowaniu Polski, jaka będzie jej konstytucja, kto nią będzie rządził, nie było czasu myśleć. Teraz chodziło o to, żeby Polska była, żeby miała należyte granice i pomyślne położenie zewnętrzne – wspominał w swych pamiętnikach Roman Dmowski.

Traktat ostatecznie przywracał Polsce niepodległość. Jednak odzyskanie zagarniętych niegdyś przez zaborców ziem nie było wcale łatwe. W Wersalu toczyły się wielodniowe dyskusje między innymi na temat przywrócenia Polsce dostępu do morza, czy też włączenia Śląska w granice Rzeczypospolitej. Ostatecznie utworzono Wolne Miasto Gdańsk, pod nadzorem Ligi Narodów, z własnym rządem, konstytucją i polityką gospodarczą. Włączono je jednak do polskiego obszaru celnego, Polska mogła korzystać z portu gdańskiego. O przynależności państwowej Górnego Śląska, Warmii i Mazur miały zdecydować przeprowadzone tam plebiscyty.

Nowy ład w Europie

Paryska konferencja pokojowa trwała od 18 stycznia 1919 do 21 stycznia 1920 roku.

– Pół roku bez mała trwały debaty delegatów 27 państw, wśród których liczył się jedynie głos elity, zwycięskich mocarstw: Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Francji, w mniejszym stopniu Włochów, reszta grała rolę halabardników – opowiadał dr Janusz Osica.

Najważniejszą rolę w konferencji odgrywała tzw. "wielka czwórka" – premier Wielkiej Brytanii Lloyd George, premier Włoch Vittorio Orlando, premier Francji Georges Clemenceau, prezydent USA Woodrow Wilson. W trakcie konferencji narodziła się także międzynarodowa organizacja – Liga Narodów mająca strzec światowego ładu i zapobiegać kataklizmom takim jak właśnie zakończona I wojna światowa.

Rozbrojone Niemcy, z armią ograniczoną do 100 tysięcy żołnierzy, miały oddać Francji – Alzację i Lotaryngię, Belgii – okręg Eupen i Malmédy, Polsce – Wielkopolskę i Pomorze Gdańskie, Czechosłowacji – Kraik Hulczyński. Przeprowadzono demilitaryzację Nadrenii, Kłajpeda i okręg Saary objęte zostały międzynarodowym nadzorem. Kolonie niemieckie przeszły w posiadanie zwycięzców. Zobowiązano Niemcy do wypłaty odszkodowań wojennych w wysokości 132 miliardów marek w złocie.

Krótkotrwała stabilizacja

Zawarte ustalenia miały zagwarantować w Europie pokój. Powstały nowe państwa, wyznaczono nowe granice Węgier, Rumunii, Austrii, Czechosłowacji, Niemiec, II RP i ZSRS. Jednak nadzieje na stabilizację w Europie Środkowej okazały się złudne. Dojście do władzy w Niemczech nacjonalistów oraz objęcie przez Hitlera stanowiska kanclerza w 1933 roku sprawiły, że sytuacja polityczna w Europie zaczęła się komplikować.

WYKORZYSTANO. POLSKIERADIO.PL